

ΓΕΝΙΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ *

ὑπό
ΑΓΓΕΛΟΥ Θ. ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΥ

Α'. Γενικά.

1. Αἱ ὀρθαὶ βάσεις τοῦ φορολογικοῦ συστήματος.

Ἡ προσπάθεια διαγραφῆς ἑνὸς φορολογικοῦ συστήματος, ἀνταποκρινομένου πρὸς τὰ θεωρητικὰ δεδομένα καὶ πρὸς τὴν πεῖραν τῆς πράξεως, δὲν πρέπει νὰ στηρίζεται μόνον εἰς τὴν ἱστορικὴν ἐξέλιξιν τῆς φορολογίας καὶ τὴν σημερινὴν διαμόρφωσιν ταύτης. Ὁ συνδυασμὸς τῶν πάσης φύσεως φόρων ὑπὸ ἓνα ὀρθὸν καὶ δίκαιον σύστημα πρέπει νὰ διαμορφοῦται ἐν συναρτήσει πρὸς τὰς θεωρητικὰς ἀρχὰς τῆς Δημοσίας Οἰκονομικῆς, πρὸς τὰ οἰκονομικά, κοινωνικά, καὶ ἱστορικὰ δεδομένα ἐκάστης ἐθνικῆς οἰκονομίας, πρὸς τὴν αὐξουσαν οἰκονομικὴν ἰκανότητα, πρὸς τὰς ὑφισταμένας φοροτεχνικὰς δυσχερείας, τὸ δὲ τοιοῦτον σύστημα πρέπει νὰ ἐξελίσσεται ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῶν περὶ δικαιοσύνης ἰδεῶν καὶ τῶν περὶ δικαίου γενικωτέρων ἀντιλήψεων.

Ὁρθὸν καὶ δίκαιον φορολογικὸν σύστημα εἶναι κατ' ἀρχὴν τὸ σύστημα τὸ βασιζόμενον ἐπὶ **πολλαπλῶν φόρων**. Ἡ ἰδέα τοῦ ἐνιαίου φόρου κατεδικάσθη ὑπὸ τῆς θεωρίας, ἀπεδείχθη δὲ ἐν τῇ πράξει ὡς καθαρὰ οὐτοπία. Ἡ Δημοσία Οἰκονομικὴ διὰ τὴν ἄσκησιν ὀρθῆς δημοσιονομικῆς πολιτικῆς θεωρεῖ ἀναγκαίαν καὶ ἀπαραίτητον τὴν συνύπαρξιν τῶν δύο κυριωτέρων κατηγοριῶν τῶν φόρων, τὸσον τῶν ἀμέσων ὅσον καὶ τῶν ἐμμέσων. Διὰ τῆς συνυπάρξεως τῶν δύο τούτων κατηγοριῶν ἐπιτυγχάνεται ἀρτιωτέρα ὀργάνωσις τοῦ φορολογικοῦ συστήματος, διόρθωσις δὲ καὶ ἰσοζύγισις τῶν ἐκατέρωθεν μειονεκτημάτων.

Οἱ ἄμεσοι φόροι παρουσιάζουν σταθερότητα ἀποδόσεως εἰς τὰς περιόδους τῶν οἰκονομικῶν κρίσεων, λαμβάνουν ὑπ' ὄψιν τὴν οἰκονομικὴν ἀντοχὴν τῶν φορολογουμένων, ἐπιτρέπουν τὴν διαφοροποίησιν τῆς ἐπιβαρύνσεως ἀναλόγως τῆς πηγῆς προελεύσεως τῆς φορολογητέας ὕλης, τὴν ἐκ τοῦ φόρου ἀπαλλαγὴν τῶν οἰκο-

* Δημοσιεύεται ταυτοχρόνως εἰς τὴν Οἰκονομικὴν Ἐπετηρίδα τῆς Ἑλλάδος (1934), τὴν ἐκδιδομένην ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Γ. Χαριτάκη.

νομικῶς ἀδυνάτων καὶ τὴν προοδευτικὴν φορολογίαν ἀναλόγως τῆς φοροδοτικῆς ἐκάστου ἰκανότητος. Οἱ ἔμμεσοι φόροι ἀντιθέτως διακρίνονται διὰ τὴν ἐλαστικότητα μὲ τὴν ὁποῖαν παρακολουθοῦν τὸ ἐπίπεδον τῆς κοινωνικῆς εὐημερίας, καταβάλλονται εὐκόλως ἄνευ διαμαρτυριῶν ἐκ μέρους τῶν φορολογουμένων, ὁλοκληρῶνουν δὲ τὴν ἀρχὴν τῆς γενικότητος τοῦ φόρου, διὰ τῆς ὑπαγωγῆς εἰς τὴν φορολογίαν τῶν μικρᾶς οἰκονομικῆς ἀντοχῆς λαϊκῶν τάξεων, τῶν ἀπαλλασσομένων ἐκ τῶν ἀμέσων φόρων. Προϋποτίθεται ὅμως—καὶ ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου πρέπει νὰ ἐφιστᾶται ἡ προσοχὴ τῶν κατευθυνόντων τὴν δημοσιονομικὴν πολιτικὴν χώρας τινός—ὅτι μεταξὺ τῶν ἀμέσων καὶ ἐμμέσων φόρων πρέπει νὰ ὑφίσταται **ἄρμονικὴ σχέσις ἰσορροπήσεως**. Ἰδίᾳ ἢ ἐκ τῶν ἐμμέσων φόρων ἐπιβάρυνσις, ἣτις ἄλλως τε παρουσιάζει τὸ βασικὸν μειονέκτημα νὰ μὴ λαμβάνη ὑπ' ὄψιν τὰς οἰκονομικὰς δυνάμεις τοῦ φορολογουμένου, δὲν πρέπει νὰ εἶναι ὑπερβολικὴ, διότι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἡ ὅλη διάρθρωσις τοῦ φορολογικοῦ συστήματος ἀποβαίνει ἄνισος καὶ ἄδικος.

2. Παράγοντες καθορίζοντες τὴν ἀπόδοσιν τῶν ἀμέσων φόρων.

Συνήθως συγκρίνουν τὰς ἀποδόσεις τῶν ἀμέσων καὶ ἐμμέσων φόρων μεταξὺ διαφόρων χωρῶν καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν συγκρίσεων τούτων ἐπιχειροῦν πολλοὶ νὰ ἐξαγάγουν συμπεράσματα. Ἡ μέθοδος αὕτη τῆς συγκρίσεως εἶναι σφαλερὰ, ἀνακριβῆ δὲ τὰ ἐπὶ τῇ βάσει ταύτης ἐξαγόμενα συμπεράσματα. Ὁ καθορισμὸς τῶν ἀναλογικῶν σχέσεων ἀποδόσεως μεταξὺ ἀμέσων καὶ ἐμμέσων φόρων δὲν εἶναι ἔργον μόνον τῆς φορολογικῆς πολιτικῆς. Ἡ σύνθεσις τοῦ φορολογικοῦ συστήματος ἀπὸ ἀπόψεως ἀποδόσεως ἐξαρτᾶται ἀπὸ διαφόρους παράγοντας, ἢ συμβολὴ ἐκάστου τῶν ὁποίων εἶναι διάφορος ἀπὸ χώρας εἰς χώραν.

Οἱ κυριώτεροι τῶν παραγόντων τούτων εἶναι : α) ἡ σύνθεσις τῆς οἰκονομίας τῆς χώρας, β) ἡ κοινωνικὴ σύνθεσις τοῦ ἐργαζομένου πληθυσμοῦ, γ) ὁ τρόπος τῆς κατανομῆς τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος καὶ πλούτου μεταξὺ τῶν κοινωνικῶν τάξεων, καὶ δ) ἡ ἀκολουθουμένη φορολογικὴ πολιτικὴ. Ἀναλόγως τῆς συμβολῆς ἐκάστου τῶν συντελεστῶν τούτων, ἀνάλογος εἶναι καὶ ἡ ἀπόδοσις τῶν ἀμέσων καὶ ἐμμέσων φόρων.

Βιομηχανικῶς ἐξειλιγμένη οἰκονομία, μὲ ὑψηλὰ εἰσοδήματα, μὲ εὐρεῖαν μᾶζαν ἀπασχολουμένου πληθυσμοῦ, παρέχει εὐρὺ ἔδαφος ἐξελίξεως τῶν ἀμέσων φόρων. Γεωργικαὶ οἰκονομίαι ἀντιθέ-

τως, διακρινόμεναι διὰ τὸν μεγάλον ἀριθμὸν τῶν μικροεισοδηματιῶν, μὲ ὅσονδήποτε ὑψηλοὺς φορολογικοὺς συντελεστάς, παρουσιάζουν χαμηλὴν ἀπόδοσιν ἀμέσων φόρων. Ἡ προσφυγὴ εἰς τὴν ἔμμεσον φορολογίαν πρὸς κάλυψιν τῶν κενῶν τοῦ προϋπολογισμοῦ παρουσιάζεται εἰς τὰς χώρας ταύτας ὡς ἀναπότρεπτος.

3. Ἡ Οἰκονομία τῆς Ἑλλάδος δὲν εὐνοεῖ κατ' ἀρχὴν τὴν ἄμεσον φορολογίαν.

Αἰ ἐν Ἑλλάδι ὑφιστάμεναι εἰδικαὶ οἰκονομικαὶ καὶ κοινωνικαὶ συνθήκαι δὲν εὐνοοῦν ἰδιαιτέρως τὴν ἐπέκτασιν τῆς ἀμέσου φορολογίας. Ἡ Ἑλλάς παρουσιάζει οἰκονομίαν περιορισμένης, κατ' ἀρχὴν, φορολογητέας ὕλης ἀπὸ ἀπόψεως ἀποδόσεως ἀμέσων φόρων.

Ἴδου οἱ κυριώτεροι πρὸς τοῦτο λόγοι :

α) διότι ὁ γεωργικὸς κλῆρος εἶναι χαμηλός, μὴ ὑπερβαίνων κατὰ μέσον ὄρον τὰ 30—40 στρέμματα. Ὁ χαρακτήρ τῆς χώρας εἶναι ἀγροτικὸς καὶ δὴ μικρᾶς ἰδιοκτησίας, χαμηλῆς δὲ ἀποδόσεως. Ὁ μέσος ὄρος ἐκάστου κλήρου δὲν ὑπερβαίνει τὰ 30—40 στρέμματα.

Ἴδου ἀναλυτικώτερον πῶς κατανέμεται ἡ μέση ἔκτασις τῶν δημιουργηθεισῶν συνεπείᾳ τῆς ἀγροτικῆς μεταρρυθμίσεως καὶ τῆς ἀποκαταστάσεως τῶν προσφύγων ἰδιοκτησιῶν¹.

Διαμερίσματα	Μ α x ι μ ο υ μ	Μ ι ν ι μ ο υ μ	Μέσος ὄρος
Θεσσαλία	42.4	116.5	82.8
Ἄρτα	—	—	28.4
Μακεδονία	30.6	120.2	60.1
Ἠπειρος	18.1	34	28.2
Ἐπίλοιπος Ἑλλάς	14.9	103.3	46.4

Συνυπολογιζομένων καὶ τῶν παλαιῶν ἰδιοκτησιῶν, ὁ μέσος γεωργικὸς κλῆρος δὲν ὑπερβαίνει, ὡς ἀνωτέρω ἐλέχθη, τὰ 30—40 στρέμματα.

β) διότι ἡ βιομηχανία δὲν εἶναι ἀρκούντως ἐξειλιγμένη. Ἡ ἐκβιομηχάνησις τῆς χώρας δὲν ἔχει προχωρήσει σημαντικῶς εἰς τρόπον ὥστε νὰ παρέχῃ εὐρὺ στάδιον ἀπασχολήσεως τοῦ πληθυσμοῦ αὐτῆς. Αἱ μεγάλαι ἐπιχειρήσεις εἶναι περιορισμέναι τὸν ἀριθμὸν.

1. Στοιχεῖα ληφθέντα ἐκ τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας. Πρβλ. ἐπίσης, Β. Alivisatos, «La réforme agraire en Grèce au point de vue économique et social», Paris, 1932, σελ. 244.

Αἱ βιομηχανικαὶ καὶ βιοτεχνικαὶ ἐπιχειρήσεις τῆς Ἑλλάδος κατανέμονται, ἀπὸ ἀπόψεως ἀπασχολουμένου ἐργατικοῦ προσωπικοῦ, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀπογραφῆς τοῦ 1930, ὡς ἀκολούθως :

Ἀπασχολούμενον προσωπικὸν	Ἐπιχειρήσεις ἀπόλυτοι ἀριθμοὶ	%	Πρόσωπα ἀπασχ.	
			ἀπόλυτοι ἀριθμοὶ	%
ἕως 5 πρόσωπα	70.644	92.3	121.198	43.2
6 » 25 »	4.900	6.4	49.665	17.8
πλέον τῶν 26 »	1.047	1.3	109.468	39.0
Σύνολον	76.591	100.0	280.331	100.0

γ) διότι ἐλλείπουν τὰ μεγάλα εἰσοδήματα. Ἡ κατανομὴ γενικώτερον τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος διαπιστώνει τὴν ἔλλειψιν τῶν μεγάλων εἰσοδημάτων. Οἱ ἔχοντες ἐτήσιον εἰσόδημα ἀνώτερον τοῦ ἐνὸς ἑκατομμυρίου δραχμῶν, ἐὰν δεχθῶμεν ὡς ἀκριβεῖς τὰς στατιστικὰς τοῦ συνθετικοῦ φόρου, ἀνέρχονται ἐν Ἑλλάδι εἰς 55, ἐνῶ ὁ ἀντίστοιχος ἀριθμὸς—τηρούμενων τῶν ἀναλογιῶν τοῦ πληθυσμοῦ—εἶναι ἐν Γερμανίᾳ 6.366, ἐν Ἀγγλίᾳ δὲ 38.872.

Ἀναλυτικώτερον ἡ κατανομὴ τῶν εἰσοδηματιῶν τῆς Ἑλλάδος συμφώνως πρὸς τὰς ὑποβληθείσας δηλώσεις τοῦ συνθετικοῦ φόρου ἔχει διὰ τὸ οἶκον. ἔτος 1930—31 ὡς κατωτέρω :

Κατηγορία φορολογη- τέου εἰσοδήματος δρχ.	Ἀριθμὸς φορολογουμένων
100 — 125 χιλ.	2.485
125 — 150 »	2.220
150 — 200 »	1.958
200 — 300 »	1.319
300 — 500 »	609
500 χιλ. — 1 ἐκ.	233
1 ἐκ. — 2 »	49
2 » — 5 »	6
5 » καὶ ἄνω	1
Σύνολον φορολογουμένων	8.880

Τὰ 9/10 τῶν ἐπιτηδευματιῶν ἐν Ἑλλάδι ἔχουν εἰσόδημα κατώτερον τοῦ ποσοῦ τῶν δραχμῶν 50.000 ἐτησίως, ὡς καὶ ἐκ τοῦ κατωτέρω πίνακος ἐμφαίνεται :

Κατανομὴ τῶν ἐπιτηδευματιῶν κατὰ κλάσεις
(περίοδος 1927 — 1930)

Κλάσεις εἰσοδήματος (Δραχμαὶ)	Ἀριθμὸς ἐπιτηδευ- ματιῶν	Ποσοστὸν ἐπὶ τοῦ συνόλου ἐπιτηδευμ.	Εἰσόδημα εἰς χρ. δρχ.	Ποσοστὸν κατὰκλάσιν ἐπὶ τοῦ συνόλου
0 — 3.500	24.281	7.83 %	84.983	1.58 %
3.000 — 7.000	75.386	24.30 »	527.702	9.84 »
7.000 — 12.500	43.884	14.15 »	548.550	10.22 »
12.500 — 17.500	63.039	20.32 »	1.103.182	20.60 »
17.500 — 22.500	51.719	16.67 »	1.164.677	21.70 »
22.500 — 27.500	24.371	7.86 »	670.202	12.49 »
27.500 — 32.500	11.206	3.61 »	364.195	6.80 »
32.500 — 37.500	5.331	1.72 »	199.912	3.72 »
37.500 — 42.500	3.246	1.05 »	137.955	2.60 »
42.500 — 47.500	1.714	0.55 »	81.415	1.52 »
47.500 — 52.500	1.486	0.48 »	78.015	1.47 »
52.500 — 57.500	635	0.20 »	36.512	0.68 »
57.500 — 62.500	837	0.27 »	53.312	0.98 »
62.500 — 67.500	371	0.12 »	25.042	0.47 »
67.500 — 72.500	484	0.16 »	35.090	0.65 »
72.500 — 77.500	438	0.14 »	33.945	0.63 »
77.500 — 87.500	325	0.10 »	28.437	0.53 »
87.500 — 97.500	244	0.08 »	23.790	0.45 »
97.500 — 107.500	277	0.09 »	27.777	0.55 »
107.500 — 117.500	128	0.04 »	15.040	0.28 »
117.500 — 127.500	190	0.06 »	24.225	0.45 »
127.500 — 137.500	34	0.01 »	4.675	0.09 »
137.500 — 147.500	615	0.20 »	90.712	1.70 »
Σύνολον....	310.241	100.00 %	5.359.345	100.00 %

Ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας συνθέσεως τῆς οἰκονομίας τῆς Ἑλλάδος καὶ κατανομῆς τοῦ ἐθνικοῦ πλούτου καὶ τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος, ἡ ἀπόδοσις τῆς ἀμέσου φορολογίας δὲν δύναται νὰ εἶναι ὑψηλὴ, οὔτε δὲ εὐκόλος καὶ δυνατὴ εἶναι ἡ διὰ τῆς φορολογικῆς πολιτικῆς σοβαρὰ ἀνατροπὴ τῶν μεταξὺ ἀμέσων καὶ ἐμμέσων φόρων ἀναλογικῶν σχέσεων.

**4. Ἡ ἐκ τῶν ἐμμέσων φόρων
ἐπιβάρυνσις ἐν Ἑλλάδι εἶναι ἰδιαίτερος ὑπερβολικὴ.**

Συνεπεία τῆς ἀνωτέρω ἐκτεθείσης συνθέσεως τῆς οἰκονομίας τῆς Ἑλλάδος, ἡ φορολογικὴ πολιτικὴ κατ' ἀνάγκην στρέφεται πρὸς τὴν ἔμμεσον φορολογίαν πρὸς ἐξεύρεσιν νέων πόρων διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν νεοδημιουργουμένων κρατικῶν ἀναγκῶν. Παλαιότερον, πρὸ τοῦ ἔτους 1880, ἦτοι ἀπὸ τῆς καταργήσεως τῆς δεκάτης καὶ πρὸ τῶν φορολογικῶν μεταρρυθμίσεων τοῦ Τρικούπη, τὸ μεγαλύτερον μέρος τῶν κρατικῶν ἐσόδων προήρχετο ἐκ τῆς ἀμέ-

σου φορολογίας, Ἀπὸ τῆς περιόδου 1882 - 85 συναντᾶ τις τὸ πρῶτον τὴν ἀποφασιστικὴν πρὸς τὴν ἔμμεσον φορολογίαν τροπὴν τῆς πολιτικῆς τοῦ Κράτους διὰ τῆς ἐπιβολῆς τῶν φόρων καταναλώσεως καὶ τῆς εἰσαγωγῆς τῶν φορολογικῶν μονοπωλίων. Κατὰ τοὺς τελευταίους πολέμους, μετὰ τὰς ἀποτυχίας τῆς ἀνάκαινισης τῆς ἀμέσου φορολογίας, ἡ ἔμμεσος φορολογία ἀποτελεῖ καὶ πάλιν τὴν διέξοδον διὰ τὰς δυσχερείας τοῦ κρατικοῦ προϋπολογισμοῦ. Ἡ ἀνασύνταξις τοῦ δασμολογίου ἐπὶ τὸ ταμειευτικώτερον, αἱ ἐπανειλημμένοι αὐξήσεις τῆς μεταλλικῆς δραχμῆς καὶ αἱ συνεχεῖς ὑψώσεις τῶν συντελεστῶν τῶν φόρων καταναλώσεως συντείνουν μεγάλως εἰς τὴν ἀκρίβειαν τῆς ζωῆς καὶ εἰς τὴν μεγάλην ἐπιβάρυνσιν τῶν ἐργατικῶν τάξεων. Ἡ ὑπὸ τῆς ὑπηρεσίας τοῦ Ἀνωτάτου Οἰκονομικοῦ Συμβουλίου ἐνεργουμένη ἔρευνα πρὸς προσδιορισμὸν τῆς ἐπιδράσεως τῶν φόρων καὶ τῶν δασμῶν ἐπὶ τοῦ γενικοῦ ἐπιπέδου τῶν τιμῶν—ἔρευνα ἣτις εὐρίσκεται ἐν τῷ γίνεσθαι—θὰ παράσχη τὸ μέτρον τῶν ἐπὶ τῆς ἀκριβείας τοῦ βίου ἐπιδράσεων τῆς φορολογικῆς πολιτικῆς.

Ἐπὶ τοῦ παρόντος, περιοριζόμεθα ν' ἀναφέρωμεν τὰ ἀποτελέσματα μιᾶς ἄλλης ἐρεύνης, ἐνεργηθείσης ὑπὸ τοῦ Ἀνωτάτου Οἰκονομικοῦ Συμβουλίου ἐπὶ τῆς φορολογικῆς ἐπιβαρύνσεως εἰδῶν τινῶν πρώτης ἀνάγκης. Συμφώνως πρὸς τὰ δεδομένα τῆς ἐρεύνης ταύτης, τὸ ὕψος τοῦ φόρου, ὑπολογιζόμενον ἐπὶ τῆς ἀξίας τοῦ προϊόντος, παρουσιάζει τὰς ἐπομένους ποσοτικὰς σχέσεις ἐν Ἑλλάδι καὶ εἰς τινὰς ξένας χώρας :

Ποσοστὸν φόρου ἐπὶ τῆς ἀγοραίας ἀξίας (1928 - 1930)

Χῶραι	Ζάκχαρις	Καφές	Καπνός (1)
Γαλλία	56-72,5 %	37-53 %	180 δρχ.
Μ. Βρετανία	39-72 %	14-20 %	343 »
Γερμανία	28-50 %	72-28 %	172 »
Ἑλλάς	136-269 %	66-92 %	294 »

Ἐκ τῶν ἄνω συγκριτικῶν δεδομένων προκύπτει ὅτι ἡ ἐπιβάρυνσις ἐπὶ τῶν ἀναφερομένων εἰδῶν μεγάλης καταναλώσεως, ὡς εἶναι ἡ ζάκχαρις, ὁ καφές, καὶ ὁ καπνός, εἶναι ἐν Ἑλλάδι κατὰ πολὺ μεγαλυτέρα ἢ εἰς τὰς ἄλλας χώρας.

Ὁ κ. Ρεδιάδης, ἐξετάζων εἰδικώτερον τὴν ἐκ τῶν ἐμμέσων φόρων προερχομένην ἐπιβάρυνσιν καὶ ἔχων ὑπ' ὄψιν τὴν ἔρευναν τὴν ἐνεργηθεῖσαν ὑπὸ τῆς Γενικῆς Στατιστικῆς Ὑπηρεσίας τῆς Ἑλλά-

1. Διὰ τὸν καπνὸν ἡ ἐπιβάρυνσις ἔχει ὑπολογισθῆ κατὰ χιλιόγρ. εἰς δραχμὰς σταθεροποιημένας.

δος ἐπὶ τῶν βιοτικῶν συνθηκῶν τοῦ ἐργαζομένου πληθυσμοῦ, καταλήγει εἰς τὸ συμπέρασμα ¹ ὅτι ἐπὶ τῶν ἐμμέσων φόρων ὁ συντελεστὴς εἶναι φθίνων προοδευτικός, καθόσον, ἐνῶ ἐπὶ ἐτησίου εἰσοδήματος 18 χιλ. δραχμῶν τὸ σύνολον τῶν πληρωνομένων ἐμμέσων φόρων ἀντιπροσωπεύει τὰ 0,461 % τοῦ εἰσοδήματος, ἐπὶ εἰσοδημάτων 54 ἕως 66 χιλιάδων δραχμῶν ἡ ἀναλογία αὕτη κατέρχεται εἰς τὰ 0,266 ἕως 0,218 % ².

5. Ἀποκρουστέα πᾶσα περαιτέρω ἐπιβάρυνσις τῶν ἐμμέσων φόρων. Ἀντιθέτως μείωσις τούτων.

Ὄταν λοιπὸν τοιαύτη παρουσιάζεται ἡ ἐπιβάρυνσις τῶν λαϊκῶν τάξεων, ὅταν οἱ ἔμμεσοι φόροι ἀποτελοῦν τὰ 75% περίπου τοῦ συνόλου τῶν ἐκ φόρων κρατικῶν εἰσπράξεων, ἐν οὐδεμιᾷ περιπτώσει ἐπιτρέπεται ὅπως ἡ δημοσιονομικὴ πολιτικὴ τοῦ Κράτους τείνη εἰς τὴν περαιτέρω αὐξήσιν καὶ ἐπέκτασιν τῆς ἐμμέσου φορολογίας. Τοιαύτη πολιτικὴ εἶναι ὅλως ἀντίθετος πρὸς τὰς βασικὰς ἀρχὰς τῆς γενικῆς θεωρίας περὶ φόρων, εἶναι ἀντικοινωνικὴ καὶ ἄνισος, ἀφοῦ οὕτως ἐνισχύεται τὸ ἐναντίον τῶν ἐμμέσων φόρων ἐπιχειρήμα ὅτι οἱ ἔμμεσοι φόροι ἀποτελοῦν τὸ προνόμιον διὰ τοῦ ὁποῦ ἀπαλλάσσονται τῆς φορολογίας οἱ οἰκονομικῶς ἰσχυροί.

1. Βλ. δύο ἄρθρα τοῦ δημοσιευθέντα εἰς τὴν «Ἔργασίαν» τοῦ 1933 ἀριθ. 191 καὶ 192.

2. Ἴδου πίναξ καταρτισθεὶς ὑπὸ τοῦ κ. Ρεδιάδη δι' ὑπολογισμοῦ τῶν ἐπὶ ἐκάστου εἴδους καταναλώσεως φόρων καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὑπὸ τῆς Γενικῆς Στατιστικῆς Ὑπηρεσίας συνταχθέντων πινάκων τῆς ἀνά μέγεθος εἰσοδήματος καὶ κατὰ τυπικὴν οἰκογένειαν καταναλώσεως τῶν διαφόρων εἰδῶν, δεικνύων τοὺς ἀνὰ τάξιν εἰσοδήματος μηνιαίως καὶ ἐτησίως πληρωνομένους ἐμμέσους φόρους παρὰ τῆς τυπικῆς οἰκογενείας (6, 2 μέλη).

Εἰσόδημα κατ' οἰκογένειαν		Ἐμμεσοὶ φόροι ἐπὶ τῶν :										Σύνολον ἐμμέσων φόρων		
		I. Διατροφή		II. Κατοικία		III. Ἰματισμὸς		IV. Θερ. Φωτισ.		V. Διάφορα				
Μηνιαῖον	Ἐτήσιον	Μην.	Ἐτήσ.	Μην.	Ἐτήσ.	Μην.	Ἐτήσ.	Μην.	Ἐτήσ.	Μην.	Ἐτήσ.	Μην.	Ἐτήσ.	Τοῖς ἐκατόν ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος
—1500	—18000	255	3060	29	348	102	1224	59	708	104	1248	549	6588	
1501—2500	18001—30000	320	3840	47	564	132	1584	70	840	129	1542	698	8376	0,461—0,379
2501—3500	30001—42000	336	4032	53	636	159	1908	71	852	156	1872	775	9300	0,310—0,222
3501—4500	42001—54000	408	4896	72	864	209	2498	89	1068	236	2832	1014	12168	0,289—0,225
4501—5500	54001—66000	464	5568	121	1452	269	3228	119	1428	222	2664	1195	14340	0,266—0,218

Εἰδικώτερον ἢ ἐκ τῶν ἐμμέσων φόρων ἐπιβάρυνσις, λόγῳ τῆς ἰδιορρύθμου διαρθρώσεως τοῦ φορολογικοῦ συστήματος τῆς Ἑλλάδος εἶναι ἀκόμη μεγαλύτερα παρ' ὅσον φαίνεται. Διότι ἡ ἐπίπτωσις εἰς τοὺς πλείστους τῶν ἀμέσων φόρων εἶναι ἄμεσος ἐπίπτωσις, δύναται τις νὰ εἴπῃ ἠθελημένα ἐκ μέρους τοῦ νομοθέτου, εἰς τρόπον ὥστε νὰ πρόκειται κατ' οὐσίαν περὶ ἐμμέσων φόρων, μόνον δὲ κατὰ τύπους περὶ ἀμέσων τοιούτων. Παραδείγματα τοιούτων φόρων ἔχομεν πολλά. Ὁ φόρος τοῦ ἐπιτηδεύματος εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον ἔμμεσος φόρος, ἐφ' ὅσον εἶναι ἐκ τῶν προτέρων γνωστός, συνυπολογίζεται εἰς τὰ γενικά ἔξοδα τῆς ἐπιχειρήσεως, εἶναι φόρος πραγματικός. Ὁ φόρος τῶν σφαζομένων ζώων εἶναι φόρος καταναλώσεως, ἐφ' ὅσον τὸν φόρον δὲν καταβάλλει ὁ κτηνοτρόφος, ἀλλ' ὁ κρεοπώλης, ἐπιρρίπτει δὲ τοῦτον ἐπὶ τοῦ καταναλωτοῦ. Ὁ φόρος ἐπὶ τοῦ ἐλαίου καὶ τῶν ἐλαιῶν ἐπιβαρύνει τὴν κατανάλωσιν, ὡς καὶ πλεῖστοι ἄλλοι φόροι.

Ἐνδείκνυται, κατὰ συνέπειαν, ἀντὶ τῆς ἐπεκτάσεως τῆς ἐμμέσου φορολογίας, σημαντικὸς περιορισμὸς ταύτης διὰ τῆς μειώσεως τῆς ὑψηλῆς ἐπιβαρύνσεως, καὶ λελογισμένη διαρρύθμισις τῆς ἀμέσου φορολογίας εἰς τρόπον ὥστε αὕτη ν' ἀποβῆι περισσότερον δικαία καὶ ἀποδοτικὴ καὶ ὀλιγώτερον πολύπλοκος καὶ ἐνοχλητικὴ διὰ τοὺς φορολογουμένους.

6. Αἱ νεώτεραι κατευθύνσεις τῆς φορολογικῆς πολιτικῆς καὶ ἡ τόνωσις τῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητος τῆς Χώρας.

Δὲν πρέπει ἄλλως τε νὰ λησμονῆται τὸ γεγονός ὅτι ἡ φορολογικὴ πολιτικὴ τοῦ Κράτους δὲν εἶναι ὀρθὸν ὅπως διαπνέεται μόνον ἀπὸ ταμειυτικᾶς ἀντιλήψεως. Ἡ φορολογία ἔχει καὶ κοινωνικοπολιτικοὺς σκοποὺς καὶ οἰκονομικοὺς τοιούτους.

Ἡ Δημοσίᾳ Οἰκονομία, ὡς κρατικὴ καὶ οἰκονομικὴ μονάς, ἐπιδρᾷ καὶ στατικῶς καὶ δυναμικῶς ἐπὶ τοῦ κύκλου τῶν οἰκονομικῶν συναλλαγῶν, ἐπὶ τοῦ ρυθμοῦ τῆς οἰκονομικῆς ἐξελίξεως χώρας τινός. Ἡ δημοσιονομικὴ πολιτικὴ, παρεμβαίνουσα δυναμικῶς, τείνει τελικῶς, ὡς ἡ πρόσφατος πεῖρα δεικνύει, εἰς τὴν διευκόλυνσιν τῆς οἰκονομικῆς ἀναρρώσεως. Ἡ φορολογικὴ πολιτικὴ χρησιμοποιεῖται ὡς μέσον προωθήσεως τῆς δραστηριότητος τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς. Ἡ δικαιολογητικὴ βᾶσις τῆς νεωτέρας ταύτης κατευθύνσεως ἔγκειται εἰς τὸ ὅτι ὁ φόρος, ἀποτελῶν ἀναγκαστικὴν προαφαίρεσιν τοῦ εἰσοδήματος, ἐπιδρᾷ δυσμενῶς—ἐφ' ὅσον μάλιστα ὑπερβαίνει ὠρισμένα ὅρια ὕψους—ἐπὶ τοῦ ρυθμοῦ τῆς οἰκονομικῆς κινήσεως. Οἱ ὑψηλοὶ φορολογικοὶ συντελεσταὶ ἔχουν ὡς ἀπο-

τέλεσμα τὴν παρεμπόδισιν τῆς παραγωγῆς, τὴν μείωσιν τοῦ βαθμοῦ τῆς ἐργατικῆς ἀπασχολήσεως, τὴν δημιουργίαν ἀνεργίας, τελικῶς δὲ καὶ μοιραίως, τὴν μείωσιν καὶ αὐτῶν τῶν φορολογικῶν εἰσπράξεων.

Ἐσκέφθησαν λοιπὸν πλεῖστα Κράτη ὅτι ἐνεδεικνύετο, ἀντὶ νὰ ἐπιβαρύνουν διὰ νέων φόρων τὴν οἰκονομίαν τῆς χώρας, νὰ προσπαθήσουν τούναντίον, διὰ μείωσεως τῆς φορολογικῆς ἐπιβαρύνσεως, νὰ ἐπιτύχουν τὴν ἀναζωογόνησιν τῆς οἰκονομίας. Ἡ σημαντικὴ μείωσις τῶν φόρων θὰ ἔχη ὡς ἀποτέλεσμα τὴν πτώσιν τῶν τιμῶν, τὴν αὔξησιν τῆς καταναλώσεως, τὴν ἀπορρόφησιν τοῦ ἀνέργου ἐργατικοῦ πληθυσμοῦ, καὶ τέλος τὴν αὐτὴν, ἴσως δὲ καὶ ἀνωτέραν, ἀπόδοσιν τῶν φορολογικῶν εἰσπράξεων, λόγῳ τῆς μεγαλυτέρας κινήσεως τῆς βιομηχανικῆς παραγωγῆς καὶ τῶν ἐν γένει συναλλαγῶν.

Πρὸς τὴν κατεύθυνσιν ταύτην βλέπομεν ἤδη στρεφομένην τὴν φορολογικὴν πολιτικὴν τῆς Γερμανίας καὶ τελευταίως τῆς Γαλλίας. Ἡ Γερμανία προέβη ἀπὸ τινος εἰς σημαντικὸν περιορισμὸν τοῦ φόρου ἐπὶ τῶν κατασκευαζομένων αὐτοκινήτων. Ὁ φόρος περιορίσθη κατὰ τὸ $1/2$ περίπου. Ἀποτέλεσμα τῆς μείωσεως ταύτης ὑπῆρξεν ὅτι ἡ κατανάλωσις τῶν αὐτοκινήτων ἐν Γερμανίᾳ μεταξὺ τοῦ Ἀπριλίου τοῦ 1933 καὶ τοῦ Ἀπριλίου τοῦ 1934 ηὔξηθη κατὰ 61%. Ὁ ἀριθμὸς τοῦ ἀπασχολουμένου ἐργατικοῦ προσωπικοῦ ἐδιπλασιάσθη, ἡ δὲ ἀπόδοσις τῶν φόρων, παρὰ τὴν κατὰ 50% μείωσιν αὐτῶν, παρουσιάζει γενικὴν ὑψωσιν, λόγῳ τῆς αὐξήσεως τῆς παραγωγῆς, τῆς αὐξήσεως τοῦ ἐργατικοῦ εἰσοδήματος, τῆς αὐξήσεως τῆς καταναλώσεως, καὶ τοῦ ὄγκου τῶν συναλλαγῶν. Διὰ τῆς μείωσεως συνεπῶς τοῦ φόρου ἐπῆλθε τόνωσις τῆς βιομηχανικῆς δραστηριότητος, σημαντικὴ ἀπορρόφησις ἀνέργων, καὶ τέλος αὔξησις καὶ τῶν ἐκ φόρων εἰσπράξεων.

Κατόπιν τοῦ ἐπιτυχοῦς τούτου πειράματος, ἡ πολιτικὴ τῆς μείωσεως τῶν φορολογικῶν συντελεστῶν ἐπεκτείνεται ἐν Γερμανίᾳ καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς φόρους. Κατ' ἀνακοινώσεις τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν τῆς Γερμανίας, ὁ γενικὸς συντελεστὴς τοῦ φόρου τοῦ εἰσοδήματος (ἀντιστοιχῶν πρὸς τὸν ἑλληνικὸν ἀναλυτικὸν καὶ συνθετικὸν φόρον), ὅστις ἤρχιζεν ἀπὸ $10\frac{1}{2}\%$ καὶ ἔφθανε τὰ 46%, περιορίζεται εἰς 8% ἕως 33% μὲ τὴν προσθήκην ὅτι τὸ σύνολον τῶν φόρων ἐν οὐδεμιᾷ περιπτώσει θὰ δύναται νὰ ὑπερβῇ τὸ τρίτον τοῦ εἰσοδήματος.

Ἐν Γαλλίᾳ ἐσχάτως ἐψηφίσθη νόμος ἀποβλέπων εἰς ἀνάλογον φορολογικὴν μεταρρύθμισιν. Κατὰ τὴν εἰσηγητικὴν ἔκθεσιν

τοῦ νόμου τούτου, ἡ μεταρρύθμισις αὕτη ἔχει «ὡς οὐσιώδη ἀντικειμενικὸν σκοπὸν ν' ἀναζωογονήσῃ τὴν οἰκονομικὴν ζωὴν, τὴν ὁποῖαν περιορίζει μία φορολογικὴ νομοθεσία πολὺπλοκος καὶ τῆς ὁποίας τὰ ὑψηλὰ φορολογικὰ ποσοστὰ συντελοῦν εἰς τὴν ἐξαφάνισιν τῆς φορολογητέας ὕλης καὶ εἰς τὴν ἀκρίβειαν τοῦ βίου».

Ἡ ἐπιδιωκομένη ἐν Γαλλίᾳ μεταρρύθμισις, ἡ ὁποία, λόγῳ τῶν ἐν πολλοῖς ὁμοίων συνθηκῶν πρὸς τὴν Ἑλλάδα, πρέπει νὰ μελετηθῇ ἰδιαιτέρως παρ' ἡμῖν, διακρίνεται ὁμολογουμένως διὰ τὸ εὐστοχον τῶν παρ' αὐτῆς ἐπιδιωκομένων σκοπῶν. Ὁ περιορισμένος χῶρος τῆς παρούσης μελέτης δὲν μᾶς ἐπιτρέπει ὅπως ἐπεκταθῶμεν εἰς λεπτομερείας ἐπὶ τῆς μεταρρυθμίσεως ταύτης. Περιοριζόμεθα μόνον ν' ἀναφέρωμεν ὅτι αὕτη, ἐκτὸς τῆς ἀπλοποιήσεως τῆς διαδικασίας τὴν ὁποῖαν ἐπιφέρει καὶ τῆς μειώσεως τῶν φορολογικῶν ποσοστῶν, λύει κατὰ τρόπον ἀξιοσημείωτον τὸ ἀπὸ μακροῦ ἀμφισβητούμενον ζήτημα τοῦ συνδυασμοῦ τῆς ἀναλυτικῆς καὶ συνθετικῆς κατηγορίας τοῦ φόρου τοῦ εἰσοδήματος, διὰ τοῦ καθορισμοῦ ὅτι ὁ συντελεστὴς τοῦ συνθετικοῦ φόρου δὲν δύναται νὰ ὑπερβῇ τὸ διπλάσιον τοῦ συντελεστοῦ τῶν ἀναλυτικῶν κατηγοριῶν. Διὰ τοῦ νόμου τούτου ὁ φόρος ἐπὶ τῶν ἀναλυτικῶν κατηγοριῶν ὠρίσθη κατ' ἀρχὴν εἰς 12%· ὁ συντελεστὴς τοῦ συνθετικοῦ φόρου κατὰ συνέπειαν δὲν δύναται νὰ ὑπερβῇ τὸ ποσοστὸν 24%. Ἐπέρχεται οὕτω σημαντικὴ μείωσις τοῦ φορολογικοῦ βάρους, ἐὰν ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὅτι ὁ ἀνώτατος συντελεστὴς τοῦ συνθετικοῦ φόρου ἀνήρχετο εἰς 36.3%.

Ἡ δημοσιονομικὴ πολιτικὴ τῆς Ἑλλάδος πρέπει νὰ ἀκολουθήσῃ τὴν γενικὴν ταύτην κατεύθυνσιν, ἥτις τείνει εἰς τὴν τόνωσιν τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς διὰ τῆς μειώσεως τῆς φορολογικῆς ἐπιβαρύνσεως καὶ διὰ τῆς ἀπλουστεύσεως τῆς φορολογικῆς διαδικασίας. Διὰ τὴν Ἑλλάδα ἡ πολιτικὴ αὕτη εἶναι ἰδιαιτέρως ἐνδεδειγμένη, διότι ἡ φορολογικὴ ἐν γένει ἐπιβάρυνσις εἶναι ὑπερβολικὴ καὶ τὸ ἰσχυρὸν φορολογικὸν σύστημα γέμει πολυπλόκων διατυπώσεων, στερούμενον ἀπλότητος καὶ σαφηνείας.

Ἡ πρὸς τὴν κατεύθυνσιν δὲ ταύτην τροπὴ τῆς φορολογικῆς πολιτικῆς τῆς Ἑλλάδος θὰ ἔχῃ ὡς ἀναμφισβήτητον ἀποτέλεσμα τὴν αὐξήσιν τῆς ἀποδοτικότητος τῶν φόρων, διὰ τῆς καταπολεμήσεως τῶν σήμερον εἰς εὐρυτάτην κλίμακα ἐφαρμοζομένων καταστρατηγήσεων. Πῶς τὸ τοιοῦτον εἶναι δυνατόν νὰ πραγματοποιηθῇ θὰ ἐξετάσωμεν εὐθὺς ἀμέσως κατωτέρω.

Β'. Εἰδικαὶ παρατηρήσεις ἐπὶ τῆς Ἐμέσου Φορολογίας.

1. Χαρακτηριστικαὶ τινες ἀντιφάσεις τοῦ ἰσχύοντος συστήματος τῆς ἀμέσου φορολογίας.

Τὸ συμπέρασμα τῶν μέχρι τοῦδε ἐκτεθεισῶν γενικῶν παρατηρήσεων εἶναι ὅτι ἡ φορολογικὴ πολιτικὴ τοῦ Κράτους ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἐπιτρέπεται ὅπως ἐνταθῆ εἰς τοὺς ἐμμέσους φόρους, ὅτι ἀντιθέτως ἐνδείκνυται μείωσις τῆς ὑψηλῆς φορολογικῆς ἐπιβαρύνσεως, ἵνα οὕτω τονωθῆ ἡ οἰκονομία τῆς χώρας, καὶ διαρρυθμισις τοιαύτη τῆς ἀμέσου φορολογίας, ὥστε αὕτη ν' ἀποβῆ περισσότερον ἀποδοτικὴ καὶ περισσότερον ἀπλή.

Διὰ τὰ νὰ ὑποδειχθοῦν αἱ ἀκολουθητέαι κατευθύνσεις διὰ μίαν τοιαύτην μεταρρυθμισιν ἐνδείκνυται κατ' ἀρχὴν ἡ ἀναζήτησις τῶν ὑπαρχουσῶν ἐλλείψεων, τῶν μειονεκτημάτων τὰ ὅποια τὸ ἰσχύον σύστημα παρουσιάζει, ἵνα οὕτω καταστῆ ἐμφανῆς καὶ ἔντονος ἡ ἀνάγκη τῶν ἐπιβαλλομένων τροποποιήσεων.

Ἡ ἀπόδοσις τῆς ἀμέσου φορολογίας εἶναι ἐν τῷ συνόλῳ ἀνεπαρκῆς, κατωτέρα τῆς δυναμένης νὰ πραγματοποιηθῆ. Ἡ μέση ἐτησίᾳ ἀπόδοσις τῶν τριῶν τελευταίων ἐτῶν 1931 - 34 ἀνέρχεται εἰς 1.323 6 ἑκατ. δρχ., ἀποτελεῖ δὲ τὰ 21.9 % τοῦ συνόλου τῶν ἐκ φόρων εἰσπράξεων.

Ἡ σημερινὴ ἀπόδοσις τῆς ἀμέσου φορολογίας εἶναι **δυσανσλόγως χαμηλὴ** ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν ὑπάρχουσαν φορολογητέαν ὕλην. Τὸ ὑπὸ τῶν ἀμέσων φόρων πληττόμενον εἰσόδημα ἀποτελεῖ τὰ 34 % μόνον τοῦ συνολικοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος τῆς χώρας. Ἐνδεικτικῶς ἀναφέρομεν ὅτι ἡ ἀντίστοιχος σχέσις διὰ τὴν Ἀγγλίαν εἶναι 62 %.

Ἐκτὸς τῶν γενικῶν λόγων τῶν ὀφειλομένων εἰς τὴν διάρθρωσιν τῆς οἰκονομίας τῆς Ἑλλάδος, ἡ χαμηλὴ ἀπόδοσις τῶν ἀμέσων φόρων καὶ τὸ περιορισμένον τῆς ὑπ' αὐτῶν συλλήψεως τῆς φορολογητέας ὕλης, ὀφείλεται εἰς τὴν **σημαντικὴν διαφυγὴν τῶν δημοσίων ἐσόδων.**

Ἴδου μερικοὶ ἀριθμοὶ χαρακτηριστικοὶ τῆς σημαντικῆς διαφυγῆς τῶν δημοσίων ἐσόδων :

Ἐστὶν ὁ συνθετικὸς φόρος, μὲ συντελεστὴν προοδευτικῆς κλίμακος, μὲ ἀντικείμενον φορολογίας πάντας τοὺς πραγματοποιούντας ἐτήσιον εἰσόδημα ἀνώτερον τοῦ ποσοῦ τῶν 100.000 δραχμῶν, μὲ σημαντικὰ ἔξοδα βεβαιώσεως, μὲ σοβαρὰς ὀχλήσεις τῶν φορολο-

γουμενων — ὡς εἰς οὐδένα ἄλλον ἄμεσον φόρον παρατηροῦνται— ἀποδίδει μόλις περί τὰ 50-60 ἑκατομμύρια ἑτησίως.

Ὅσονδήποτε καὶ ἂν ἡ Ἑλλάς εἶναι χώρα μικρῶν εἰσοδημάτων, ὅσονδήποτε καὶ ἂν σπανίζουν αἱ μεγάλαι περιουσίαι, δὲν δύναται τις νὰ παραδεχθῇ τὰ δεδομένα τῶν φορολογικῶν στατιστικῶν ὡς ἀκριβῆ, ὅταν, συμφώνως πρὸς ταῦτα, οἱ ἔχοντες εἰσόδημα ὑπὲρ τὰς 500 χιλιάδας δραχμῶν ἑτησίως ἢ 40.000 μηνιαίως ἀνέρχονται δι' ὅλην τὴν Ἑλλάδα μόνον εἰς 289, διὰ δὲ τὰς Ἀθήνας εἰς 199 μόνον καὶ ὅτι οἱ ἔχοντες εἰσόδημα ἀνώτερον τοῦ 1 ἑκατομμυρίου ἀνέρχονται εἰς 55. Οὐδὲ δύναται τις νὰ παραδεχθῇ, ὅτι οἱ καθ' ἅπασαν τὴν χώραν φορολογούμενοι μὲ τὸν συνθετικὸν φόρον, ἦτοι οἱ ἔχοντες εἰσόδημα ἀνώτερον τῶν 100.000 ἑτησίως, εἶναι μόνον 8,880, ἦτοι περίπου εἰς ἐπὶ χιλίων κατοίκων.

Ἐὰν θελήσωμεν νὰ συγκρίνωμεν τὸ φορολογητέον εἰσόδημα πρὸς τὸ συνολικὸν ἔθνικόν τοιοῦτον, καταλήγομεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ὑπὸ τοῦ συνθετικοῦ φόρου θίγεται μόνον τὸ ποσοστὸν 4% τοῦ ἔθνικοῦ εἰσοδήματος. Ἀναφέρομεν ἀπλῶς ὅτι εἰς τὴν Γαλίαν, ὅπου ἐπίσης δὲν παρατηροῦνται μεγάλα εἰσοδήματα καὶ ὅπου ἡ ἐκ τῶν φόρων διαφυγὴ εἶναι ἐπίσης σοβαρά, τὸ ὑπὸ τοῦ συνθετικοῦ φόρου πληττόμενον εἰσόδημα ἀποτελεῖ τὰ 20% τοῦ ἔθνικοῦ εἰσοδήματος.

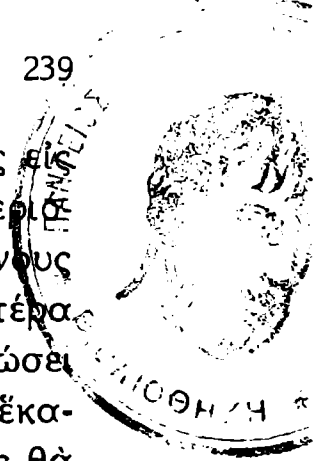
Ἡ φορολογία τῶν καθαρῶν προσόδων τῶν ἐξ ἐμπορικῶν καὶ βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων κερδῶν (πέρα τῶν δρχ. 300 000) ἀνέρχεται εἰς 21,5 ἑκατομμύρια. Ὄταν ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὅτι εἰς τὴν αὐτὴν κατηγορίαν ὑπάγονται καὶ αἱ ἀλλοδαπαὶ ἐν γένει ἐπιχειρήσεις, ἡ φορολογία τῶν ὁποίων ἀποδίδει περί τὰ 7 ἑκατομ., ὁ φόρος, ὁ προερχόμενος ἐκ τῆς φορολογίας τῶν ἡμεδαπῶν ἐμπορικῶν καὶ βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων, ἀνέρχεται μόνον εἰς 14,5 ἑκατομ. Οἱ ὑπαγόμενοι εἰς τὴν φορολογίαν τῶν καθαρῶν προσόδων τῆς Δ' κατηγορίας, ὡς ἔχοντες κέρδη ἐξ ἐμπορικῶν καὶ βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων ἀνώτερα τοῦ ποσοῦ τῶν 300.000, εἶναι μόνον 624. Νὰ τονίσωμεν τὸ εὐτελὲς τοῦ ποσοῦ τοῦ φόρου καὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν φορολογουμένων, κρίνομεν ὅλως περιττόν. Ἐὰν προστεθῇ ὅμως ὅτι ὁ καταβαλλόμενος φόρος εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς καλῆς πίστεως τῶν φορολογουμένων, ὡς προκύπτων ἐκ τῶν δηλώσεων αὐτῶν, ἐφ' ὅσον οὐδεὶς ἔλεγχος ἐπὶ τούτων διενεργεῖται, τὸ δὲ ἐπίπεδον ἐξ ἄλλου τῆς φορολογικῆς συνειδήσεως εὐρίσκεται εἰς χαμηλότατον σημεῖον, δικαιολογεῖται ἴσως τὸ ἀσήμαντον τῆς ἀποδόσεως τῆς κατηγορίας ταύτης τῶν εἰσοδημάτων.

Ἡ μέση ἐπιβάρυνσις κατ' ἐπαγγελματίαν, ἢ ἀναλογουσα ἐκ

τοῦ φόρου ἐπιτηδεύματος (οἰκ. ἔτος 1930 - 31), ἀνέρχεται ἐτησίως εἰς 612 χαρτίνας δραχμᾶς, ἐνῶ ἡ ἀντίστοιχος τῆς προπολεμικῆς περιόδου, μὲ πληθυσμὸν καὶ φορολογουμένους κατὰ πολὺ ἡλαττωμένους ἦτο, εἰς σημερινὰς δραχμᾶς ὑπολογιζομένη, 738, δηλαδή ἀνωτέρα τῆς σημερινῆς. Μήπως θὰ ἦτο προτιμότερον ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει νὰ ὀρίσῃ τὸ Κράτος ἐν πάγιον τέλος 600 περίπου δραχμῶν δι' ἕκαστον ἐπιτηδευματίαν, ἐφ' ὅσον διὰ τοῦ παγίου τούτου τέλους θὰ εἶχε τὴν ἰδίαν ἀπόδοσιν τοῦ φόρου, ἐπὶ πλέον δὲ τὴν ὠφέλειαν ὅτι δὲν θὰ ὑπεβάλλετο εἰς τὰ σημαντικὰ διοικητικὰ σημερινὰ ἔξοδα βεβαιώσεως (ἐπιτροπαὶ κατατάξεως, ἐκδικάσεις, φορολογικὰ δικαστήρια κλπ) καὶ δὲν θὰ ἐδημιούργει τὸν ὄγκον τῶν διαφορῶν καὶ προστριβῶν μεταξὺ τῶν φορολογουμένων καὶ τῶν ὀργάνων τοῦ εἰς βάρος τοῦ Κράτους; Μήπως ἡ ἀρχὴ τῆς φορολογικῆς δικαιοσύνης δὲν ἔχει, ἄνευ εἰδικωτέρας ἐξετάσεως, ὑποστῆ διασυρμόν, ὅταν αἱ φορολογικαὶ στατιστικαὶ μᾶς ἀναφέρουν ὅτι ἐκ τῶν δικηγόρων τῶν Ἀθηνῶν, οἱ πλεῖστοι τῶν ὁποίων ἔχουν ὁμολογουμένως μεγάλα εἰσοδήματα, πέντε (5) μόνον ἔχουν καταταγῆ εἰς τὴν 22αν κλάσιν, ὡς ἔχοντες εἰσόδημα ἀνώτερον τοῦ ποσοῦ τῶν δραχμῶν 150.000 ἐτησίως, τέσσαρες (4) εἰς τὴν 20ην κλάσιν μὲ τεκμαρτὸν εἰσόδημα 127.500 δρχ., δύο (2) δὲ εἰς τὴν 16ην κλάσιν μὲ εἰσόδημα 87.500 δραχμῶν, ὅλοι δὲ οἱ ἄλλοι ὡς ἔχοντες εἰσόδημα κατώτερον τοῦ ποσοῦ τῶν 6.500 δραχμῶν μηνιαίως; Πῶς δὲ νὰ μὴ ὑστερῇ ἡ ἀπόδοσις τοῦ φόρου, ὅταν ἐκ τῶν ἰατρῶν τῆς πόλεως Ἀθηνῶν τριάκοντα καὶ εἷς (31) μόνον ἔχουν εἰσόδημα ἀνώτερον τοῦ ποσοῦ τῶν 7.000 δρχ. μηνιαίως, παρομοίας δὲ ἀναλογικὰς σχέσεις παρουσιάζουν καὶ τὰ λοιπὰ ἐπαγγέλματα; (Στατιστ. δεδομένα τῆς περιόδου 1927-30).

Ἐκ τῶν ὑπαρχουσῶν καθ' ἅπασαν τὴν Ἑλλάδα 1.223.903 οἰκοδομῶν αἱ 286.707 μόνον ὑπόκεινται εἰς τὴν φορολογίαν. Αἱ λοιπαὶ 937,196, ἦτοι τὰ 77 % τούτων παραμένουν ἀφορολόγητοι.

Ἡ φορολογία τῶν μισθωτῶν ὑπηρεσιῶν ἀποδίδει ἐν τῷ συνόλῳ 110 περίπου ἑκατομμύρια. Τὰ 35 ἑκατομ. ἐκ τούτων προέρχονται ἐκ τῆς φορολογίας τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν στρατιωτικῶν. Τὸ ὑπόλοιπον μέρος ἀποτελεῖ κατὰ τὸ πλεῖστον τὴν εἰσφορὰν τῶν τραπεζιτικῶν ὑπαλλήλων. Οἱ ἰδιωτικοὶ ὑπάλληλοι διαφεύγουν κατὰ τὸ πλεῖστον τῆς φορολογίας. Οἱ ἐργάται τῶν μικρῶν ἐπιχειρήσεων παραμένουν ἀνεξέλεγκτοι ἢ συνήθως παρακρατεῖται ὁ φόρος παρὰ τῶν ἐργοδοτῶν, χωρὶς νὰ κατατίθεται εἰς τὸ Δημόσιον Ταμεῖον. Ἐλλείπουν τὰ φο-

ρολογικὰ μητρῶα, δὲν ὑφίσταται ἢ συνεχῆς παρακολούθησις τῶν φορολογουμένων, οὔτε εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς εὐκόλου βεβαιώσεως καὶ εἰσπράξεως τοῦ φόρου, ὡς συμβαίνει ὁσάκις ἐφαρμόζεται τὸ σύστημα τῆς συλλήψεως τοῦ φόρου εἰς τὴν πηγὴν.

Ἐκ τῆς κατηγορίας τῶν κινητῶν ἀξιῶν, ἢ οὐσιωδεστάτη ἀπὸ τοῦ 1930 καὶ ἐφεξῆς αὔξεισις τῆς ἀποδόσεως τοῦ μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἀγνοουμένου φόρου τῆς γ' κλάσεως (φοροσήμου), ἀποδεικνύει ὅτι ὑπάρχουν ἄφθονοι δυνατότητες αὐξήσεως τῆς ἀποδόσεως καὶ ἄλλων φορολογιῶν.

Ἡ φορολογία τῶν ἀνωνύμων ἐταιρειῶν θὰ ἀπέδιδεν ὡσαύτως περισσότερα, ἐὰν ἦτο διάφορον τὸ σύστημα τῆς φορολογίας. Τὰ μεταφερόμενα εἰς νέον ἀδιανέμητα κέρδη, τὰ ἀποθεματικὰ καὶ αἱ παντὸς εἴδους κρατήσεις, αἱ μὴ συμψηφίζουσαι ἐπελθοῦσαν ζημίαν τοῦ ἐνεργητικοῦ, παραμένουν ἀδικαιολογήτως ἐκτὸς φορολογίας. Τὰ δι' ἀποθεματικὸν καὶ εἰς νέον διατιθέμενα καθαρὰ κέρδη ἀποτελοῦν διὰ τὸ 1931 τὰ 31,8 % τῶν διανεμηθέντων μερισμάτων ἢ τὰ 24,2 % τοῦ συνόλου τῶν καθαρῶν κερδῶν. Ὁ θεσμὸς τῆς ἀνωνύμου ἐταιρείας προῆλθεν, ὡς γνωστὸν, ἐκ δύο κυρίως λόγων: τῆς εὐχερείας πρὸς αὔξεισιν τῶν κεφαλαίων τῆς ἐπιχειρήσεως ἐφ' ἑνός, καὶ τῆς ἀνάγκης τοῦ περιορισμοῦ τῆς εὐθύνης ἀφ' ἑτέρου. Εἰς τὴν Ἑλλάδα ὅμως εἶναι γνωστὸν ὅτι οὐδέτερος ἐκ τῶν δύο τούτων λόγων συνέτρεξεν εἰς τὴν ἀθρόαν ἀνωνυμοποίησιν τῶν ἐπιχειρήσεων, ἰδίως ἀπὸ τοῦ ἔτους 1925 καὶ ἐφεξῆς, μόνον δὲ ἡ ἰδιορρυθμία τῆς ἐλληνικῆς φορολογίας τῶν ἀνωνύμων ἐταιρειῶν, ἢ ἐπιτρέπουσα τὴν μὴ φορολόγησιν, τὴν μὴ ἄμεσον τοῦλάχιστον φολόγησιν τῶν προκυπτόντων ἐτησίως κερδῶν τῆς ἀνωνύμου ἐταιρείας, ἐξώθησε τὰς ἐπιχειρήσεις εἰς τὸ νὰ περιβληθοῦν τὸν ἐταιρικὸν τοῦτον τύπον, ἄνευ ὀργανικῆς ἀνάγκης εἰς τὰς πλείστας τῶν περιπτώσεων. Μὲ τὸν τρόπον ὅμως τοῦτον, ἀφ' ἑνός μὲν ἐξεφυλίσθη ὁ θεσμὸς, ἐκ τῆς λελογισμένης χρήσεως τοῦ ὁποίου θὰ εἶχε νὰ ὠφεληθῆ πολὺ περισσότερον ἡ Οἰκονομία, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐπλήγη καταφῶρος ἡ ἀρχὴ τῆς γενικότητος τοῦ φόρου καὶ τῆς στοιχειῶδους δικαιοσύνης διὰ τοῦ σχηματισμοῦ ἀσυδότην ἐπιχειρήσεων.

Αἱ φορολογικαὶ ἀπαλλαγαί. Οὐχὶ ὀλιγώτερον δυσμενῆ ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τῆς γενικότητος τοῦ φόρου ἐπέφεραν καὶ αἱ παντοειδεῖς ἀπαλλαγαὶ ἀπὸ τοῦ φόρου. Κατ' ἀρχὴν, ἡ ἰδέα περὶ πανδήμου τοῦ φόρου δὲν ἐπιτρέπει οὐδεμίαν ἀπαλλαγὴν ἀπ' αὐτοῦ. Ὑπάρχει μάλιστα ἡ γνώμη ὅτι καὶ εἰς ἅς ἀκόμη περιπτώσεις φορολογούμενος εἶναι αὐτὸ τοῦτο τὸ Δημόσιον ἢ τὰ ὑποκατάστατα αὐτοῦ πρόσωπα δημοσίου δικαίου, δὲν πρέπει νὰ καθιε-

ρωθῆ ὑπὲρ αὐτῶν ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τοῦ φόρου καὶ τοῦτο, ὄχι μόνον διὰ λόγους ὁμοιομορφίας καὶ ἐξυπηρετήσεως τῆς ἀρχῆς περὶ πανδήμου τοῦ φόρου, ἀλλὰ κυρίως πρὸς ἀκριβῆ ὑπολογισμὸν τῶν δαπανῶν ἐκμεταλλεύσεως τῶν ὑπὸ τοῦ Κράτους ἢ παρεμφερῶν ὀργανισμῶν διεξαγομένων ἐπιχειρήσεων. Ἐν Ἑλλάδι πάντως ἀνέκαθεν ἐπεκράτησεν ἡ γνώμη περὶ φορολογικῆς ἀπαλλαγῆς τοῦ Δημοσίου καὶ τῶν πρὸς τοῦτο ἐξομοιουμένων, ἐτέθη δὲ τοιαύτη διάταξις εἰς τὸν ἀρχικὸν νόμον 1640. Ἐκτοτε ὅμως τὸ μέτρον τῆς φορολογικῆς ἀπαλλαγῆς ἐξετράπη, χρησιμοποιηθὲν πρὸς ἄσκησιν ὠρισμένης κοινωνικῆς πολιτικῆς ἢ καὶ προστασίας ὠρισμένων κλάδων τῆς παραγωγῆς (ἀπαλλαγαὶ πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς στεγάζσεως, τῆς ἀποταμιεύσεως, τῆς εἰσροῆς ξένων κεφαλαίων, τῆς ἐγγραφῆς εἰς κρατικὰ δάνεια καὶ τῆς ναυτιλίας, τῆς λιγνιτοπαραγωγῆς, τοῦ καπνεμπορίου κλπ.). Ἄπαξ ἐκτραπὲν τὸ σύστημα τῶν φορολογικῶν ἀπαλλαγῶν, ἦτο ἐπόμενον νὰ εὑρεθῆ ἐπὶ ὀλισθηροῦ ἐπιπέδου, εἰς τρόπον ὥστε ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν νὰ ἀνέλθῃ εἰς 128 κατὰ τὸ ἔτος 1933—34. Αἱ κυριώτεραι ἀπαλλαγαὶ εἶναι ἡ τῶν νεοδημῶν οἰκοδομῶν (ἧτις ἀνεστάλη ἤδη) καὶ ἡ τῶν τόκων ἐξ ἐθνικῶν δανείων.

Ἡ ὑπερβολικὴ ἐπιβάρυνσις. Εἰς ἐκ τῶν κυριωτέρων, ἂν μὴ ὁ σπουδαιότερος λόγος, ὁ δημιουργήσας τὴν τάσιν πρὸς διὰ παντὸς τρόπου ἀποφυγὴν ἀπὸ τῆς φορολογίας, εἶναι καὶ τὸ ὑπερβολικὸν τῆς ἐξ ἀμέσων φόρων ἐπιβαρύνσεως. Οἱ διὰ τοῦ ἀρχικοῦ νόμου 1640 ἐπιβληθέντες φορολογικοὶ συντελεσταὶ τῶν καθαρῶν προσόδων δὲν ἦσαν διόλου ὑπερβολικοί, ἂν ἦτο δὲ δυνατόν νὰ διατηρηθῶσι, δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ἡ ἐκ τῶν φόρων τούτων ἀπόδοσις θὰ εὑρίσκετο σήμερον εἰς καλλίτερον σημεῖον. Λόγω ὅμως ἀνεπαρκείας τῆς ἐλεγκτικῆς κυρίως ὑπηρεσίας κατὰ τὰ πρῶτα ἀπὸ τοῦ 1919 καὶ ἐφεξῆς ἔτη, τὸ ἀνεξέλεγκτον καὶ ἡ ἀτιμωρησία τῶν μὴ δηλωσάντων τὰς προσόδους αὐτῶν, ἐνεθάρρυνε τοὺς φορολογουμένους καὶ οὕτως ὁ κύκλος τῶν μηδόλως ἢ ἀνελικρινῶς δηλούντων, ἐπεξετείνετο ὀλονέν, συνεστέλλετο δὲ ἀντιστοίχως ἡ φορολογητέα ὕλη. Ἡ διοικήσις, ἀφ' ἑτέρου, ἔχουσα νὰ θεραπεύσῃ ὠρισμένης κρατικῆς ἀνάγκας καὶ μὴ στέργουσα πάντως νὰ ὑποβιβάσῃ τὰ ἐκ τῶν φορολογικῶν τούτων προβλεπόμενα ἔσοδα, ἠναγκάζετο ἐκάστοτε νὰ ὑψώσῃ τοὺς συντελεστὰς τῆς φορολογίας. Κατὰ τὸν τρόπον δὲ τοῦτον αἴτιον καὶ αἰτιατὸν ἐνήργουν ἀμοιβαίως, ἕως ὅτου κατήντησαν οἱ φορολογικοὶ συντελεσταὶ νὰ ἀνέλθουν εἰς τοιοῦτον ὕψος, ὥστε ἡ ἀπ' αὐτῶν ἀποφυγὴ, διὰ τῆς ἀποκρύψεως μέρους τῆς φορολογητέας ὕλης, νὰ θεωρῆται πλέον

ὡς εὐλογος ἄμυνα, ὡς μία μέθοδος καὶ αὐτὴ ἐκπληρώσεως τῶν ὑποχρεώσεων τοῦ πολίτου, τὴν ὁποίαν καὶ τὸ Κράτος ἐθεώρει συγγνωστήν, παρέχον ἐκάστοτε ἐκπτώσεις καὶ «διευκολύνσεις» εἰς τοὺς κακοὺς αὐτοὺς φορολογουμένους. Τὴν τοιαύτην κατάστασιν ἐπεδεινῶσαν τὰ ἐπιβληθέντα πρόσθετα ποσοστὰ ἐπὶ τῶν κυρίων φόρων (πρόσθετοι φόροι ὑπὲρ ἀναγκαστικοῦ δανείου, δημοτικοί, ὁδοστρωμάτων, ὁδοποιίας, ὑπὲρ εἰδικῶν ταμείων κλπ.), εἰς τρόπον ὥστε οὐδὲ ἢ κατὰ τὸ 1930 ἐπιχειρηθεῖσα διὰ τοῦ νόμου 4576 μείωσις πλείστων συντελεστῶν νὰ θεραπεύσῃ οὐσιωδῶς τὸ μειονέκτημα τοῦτο τῆς φορολογίας. Περιττὸν νὰ λεχθῆ, ὅτι εἰς φόρους ἐπὶ τῆς παραγωγῆς (καπνοῦ, σταφίδος, ἐλαίου, κλπ.) τὸ βάρος τῆς φορολογίας εἶναι ἀκόμη ἐπαχθέστερον

Πολυνομία. Αἱ ἐπανειλημμένοι τροποποιήσεις καὶ συμπληρώσεις τῶν νόμων τῆς ἀμέσου φορολογίας, ἰδίᾳ δὲ τοῦ κώδικος τῆς καθαρᾶς προσόδου, ἐδημιούργησαν ἀπὸ ἀπόψεως θετικοῦ δικαίου, τοιαύτην σύγχυσιν, ὥστε οὐχὶ πλέον οἱ πολῖται, ἀλλ' οὐδὲ αἱ φορολογικαὶ ὑπηρεσίαι δύνανται μετὰ βεβαιότητος νὰ γνωρίζουν τὰς εἰς ἐκάστην περίπτωσιν ἰσχυούσας διατάξεις, ἐνίοτε ἐγκατεσπαρμέναι εἰς νομοθετήματα ἄσχετα πρὸς τὴν φορολογίαν. Τὴν ἀτέλειαν δὲ ταύτην ἤλθε νὰ ἐπιδεινώσῃ ἡ βραδύτης περὶ τὴν ἐκδίκασιν τῶν φορολογικῶν ὑποθέσεων, ἣτις κυρίως καὶ προεκάλεσε τὰ ἀνωτέρω ἀναφερόμενα ἄτοπα τῆς παροχῆς ἐκπτώσεων καὶ διευκολύνσεων, μέτρα ὑπαγορευθέντα ἐκ τῆς ἀνάγκης τῆς ἐκκαθαρίσεως τοῦ ὄγκου τῶν ἐκκρεμουσῶν ὑποθέσεων.

Τὴν τοιαύτην ἐκ τῆς πολυνομίας σύγχυσιν εὐστόχως ἐθεράπευσεν, ἐν τῷ μέτρῳ τοῦ δυνατοῦ, ἡ διοικήσις τῶν ἀμέσων φόρων, προβᾶσα κατὰ τὸ 1929 εἰς διοικητικὴν κωδικοποίησιν τῶν ἰσχυουσῶν διατάξεων. Ἐν τούτοις, ἡ νομοθετικὴ ἐν τῇ φορολογίᾳ δρᾶσις τῶν ἰθυόντων ὑπῆρξε τοσοῦτον ραγδαία, ὥστε καὶ ἡ ἀνωτέρω ἀναφερομένη κωδικοποίησις τοῦ 1929 ἀνετράπη εὐθὺς ἀμέσως μετὰ τὴν ἔκδοσιν αὐτῆς διὰ τῶν ἐν ἔτει 1930 ἐκδοθέντων νόμων 4576 καὶ 4579. Γενικώτερον δέ, θέλομεν νὰ τονίσωμεν ὅτι αἱ ἀνωτέρω ἀναφερόμεναι ἀτέλειαι δέον, κατὰ τὸ μέγιστον μέρος αὐτῶν, νὰ ἀποδοθῶσιν εἰς τὰς συχνὰς κυβερνητικὰς μεταβολὰς καὶ τὴν ἄσκησιν ἰδίᾳ φορολογικῆς πολιτικῆς ὑφ' ἐκάστης τῶν κυβερνήσεων τούτων. Ἡ πρόθεσις δὲ αὕτη μοιραίως ἐπέφερε τὴν συχνὴν τροποποίησιν διατάξεων, αἱ πλεῖστοι τῶν ὁποίων δὲν ἐπρόφθασαν κἂν νὰ ἐφαρμοσθοῦν, διὰ νὰ κριθοῦν ὡς τροποποιητέαι, τοῦθ' ὕπερ βεβαίως ἐπέφερε σύγχυσιν εἰς τε τοὺς πολίτας καὶ εἰς τὴν διοίκησιν.

2. Αἱ ἐνδεικνυόμεναι μεταρρυθμίσεις.

Ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε ἐκτεθέντων μειονεκτημάτων τοῦ ἰσχύοντος φορολογικοῦ συστήματος, προκύπτουν ὡς φυσικὴ συνέπεια τῆς θεραπείας αὐτῶν τὰ κατωτέρω συντόμως ὑποδεικνυόμενα μέτρα. Τὴν ἀνάγκην λήψεως ὠρισμένων μέτρων πρὸς διόρθωσιν καὶ συμπλήρωσιν τῶν ὑπαρχουσῶν ἐλλείψεων ἀνεγνώρισεν ἤδη καὶ τὸ Ἑπουργεῖον τῶν Οἰκονομικῶν, τὸ ὁποῖον ἐπὶ ὑπουργίας τοῦ κ. Σπ. Λοβέρδου προέβη εἰς σύστασιν εἰδικῶν ἐπιτροπῶν, αἵτινες ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Ἑφυπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν κ. Δημ. Χέλμη, μελετοῦν τὰ πρὸς τοῦτο μέτρα. Σχετικαὶ εἰσηγήσεις ὑπεβλήθησαν πρὸς τὴν ἐπιτροπὴν ἐκ μέρους τῶν κ. κ. Α. Σμπαρούνη, Α. Κοτρόζου καὶ Α. Μουζάκη.

Καθ' ἡμᾶς ὡς γενικὴ γραμμὴ ἐφαρμογῆς τῶν ὑποδεικνυομένων μέτρων θὰ ἦτο κατ' ἀρχὴν ἡ ἀποφυγὴ ὑπερμέτρου σπουδῆς. Ἡ διαπίστῳσις τῶν ὑπαρχουσῶν ἐλλείψεων εἶναι ἤδη ἐν σπουδαῖον βῆμα πρὸς τὰ ἐμπρός. Ἡ ἐφαρμογὴ τῶν μέτρων πρὸς θεραπείαν τῶν ἐλλείψεων τούτων πρέπει νὰ γίνῃ βαθμιαία, ἐξασφαλιζομένης κατ' ἀρχὰς τῆς καλῆς λειτουργίας τοῦ ὀργάνου πάσης μελλοντικῆς μεταρρυθμίσεως, εἰς τρόπον ὥστε νὰ προέλθῃ βαθμηδὸν ἡ παγιοποίησης καλῆς καὶ συγχρονισμένης φορολογικῆς πολιτικῆς.

Ἡ πολιτικὴ αὕτη πρέπει ἀπαραιτήτως νὰ στραφῇ εἰς ἐνίσχυσιν τῆς ἀμέσου φορολογίας, δεδομένου ὅτι ἡ ἐκ τῆς ἐμμέσου φορολογικῆς ἐπιβάρυνσις τοῦ Ἑλληνοῦ ἔχει ἤδη φθάσει εἰς σημεῖον ὑψηλόν, ἡ ἐπίτασις δὲ ταύτης θέλει μοιραίως ὑποβιβάσει ἔτι πλέον τὸ καὶ ἤδη λίαν χαμηλὸν βιοτικὸν ἐπίπεδον τοῦ πολίτου.

Ὡς πρὸς δὲ τὰ μέτρα τὰ ἐφαρμοστέα εἰς τὴν ἄμεσον φορολογίαν, ἔχομεν νὰ προτείνωμεν τὰ ἑξῆς :

α'. Ὀργάνωσιν τῶν φοροτεχνικῶν ὑπηρεσιῶν διὰ καταλλήλου μετεκπαιδεύσεως τῶν ἤδη ὑπηρετούντων, διὰ στρατολογίας νέων ὑπαλλήλων εἰδικῶς μορφωμένων καὶ καταλλήλως μετεκπαιδευομένων, δι' ἀποσυγκεντρώσεως τῶν περιφερειακῶν οἰκονομικῶν ὑπηρεσιῶν, διὰ συντονισμοῦ τῶν ὑπηρεσιῶν βεβαιώσεως πρὸς τὰς ὑπηρεσίας εἰσπράξεως καὶ δι' ὀλοκληρώσεως τοῦ θεσμοῦ τῶν διοικητικῶν δικαστηρίων. Διὰ τῶν μέτρων τούτων ὄχι μόνον θὰ κατορθωθῇ ἡ ταχίστη βεβαίωσις καὶ εἴσπραξις τῶν ἐσόδων ἐκ τῶν σήμερον ἰσχυουσῶν φορολογιῶν, ἀλλὰ καὶ θὰ ἐξασφαλισθῇ τὸ ὄργανον τῆς ἐφαρμογῆς πάσης μελετωμένης βελτιώσεως.

β'. Ἐφαρμογὴν τῆς γενικότητος τοῦ φόρου διὰ τῆς ἀνα-

κλήσεως, ἢ ἄλλως, τοῦ περιορισμοῦ τῶν ὑπαρχουσῶν φορολογικῶν ἀπαλλαγῶν καὶ ἀσυδοσιῶν, ἐξ ὧν ὄχι μόνον σπουδαῖον τμήμα ἐσόδων σήμερον διαρρέει, ἀλλὰ καὶ τὸ αἴσθημα τῆς φορολογικῆς δικαιοσύνης βαθέως προσβάλλεται.

γ'. **Μείωσιν τῶν φορολογικῶν συντελεστῶν**, εἰς τρόπον ὥστε ἡ φορολογία νὰ παύσῃ νὰ εἶναι ἐνίοτε δημευτικὴ καὶ ἡ ἀπ' αὐτῆς διαφυγὴ νὰ εἶναι φυσικὴ ἄμυνα, ὑπαγορευομένη ἐξ εὐνοήτου αὐτοσυντηρήσεως.

δ'. **Ἀπλοποίησιν τῆς νομοθεσίας**, εἰς τρόπον ὥστε νὰ εἶναι εὐχερῆς ἡ ἐφαρμογὴ αὐτῆς. Εἰς τὴν τοιαύτην ἀπλοποίησιν σπουδαίως θέλει συντελέσει ἡ ἀνωτέρω ὑπόδειξις περὶ περιορισμοῦ τῶν ἀπαλλαγῶν. Ἀλλὰ καὶ γενικώτερον, θὰ εἶναι δυνατὸν αἱ διατάξεις νὰ περιορισθῶσι, δεδομένου ὅτι σήμερον ἡ νομολογία τῶν φορολογικῶν δικαστηρίων ἔλυσε πλεῖστα ἀμφισβητούμενα θέματα.

Καὶ ε'. **διαρρύθμισιν ἐνίων φορολογιῶν**, ἐν τῷ πνεύματι πάντοτε τῆς ἐν τῷ μέτρῳ τοῦ δυνατοῦ προσαρμογῆς τῆς φορολογίας πρὸς τὴν φοροδοτικὴν ἀντοχὴν τῶν πολιτῶν καὶ τὰς ἰδιαιτέρας κοινωνικὰς καὶ οἰκονομικὰς συνθήκας τῆς οἰκονομίας τῆς Ἑλλάδος*.

* Βλ. ἐπίσης Ἀγγ. Θ. Ἀγγελοπούλου, Ἡ Ἄμεσος φορολογία ἐν Ἑλλάδι, Ἀθῆναι 1933, σελ. 356 ἐφ.

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑΙ

I. ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΙΩΝ

(εις εκατομμύρια)

		Γερμανία		Βουλγαρία	*Ηνωμένοι Πολιτείας	Γαλλία	Ίταλία	Ρουμανία	Μεγάλη Βρετανία	Γιουγκοσλαυα	
		Μάρκα		Λέβα	Δολλάρ	Φράγ.	Λιρέτ.	Λέι	Λίραι	Δηνάρ.	
1934	III	3.675	356	2.603	5.395	82.833	12.963	21.479	378.8	4.232	
	IV	3.640	356	2.534	5.368	81.502	12.987	21.258	373.7	4.169	
	V	3.635	355	2.574	5.357	79.992	12.889	21.021	378.1	4.119	
	VI	3.777	345	2.605	5.374	82.058	12.887	20.960	381.7	4.142	
	VII	3.768	325	2.509	5.317	80.809	13.330	20.809	383.9	4.170	
	VIII	3.824	311	2.668	5.396	81.732	13.194	21.463	379.3	4.233	
	IX	3.919	299	2.859	5.456	81.479	13.455	21.666	377.0	4.298	
	X	3.823	285	2.633	5.453	79.467	13.251	21.650	378.4	4.380	
	XI	3.810	292	2.449	5.549	81.879	13.162	21.579	379.7	4.307	
	XII	3.901	380	2.449	5.536	83.412	13.145	22.307	405.2	4.384	
	1935	I	3.660	394	2.226	5.381	81.686	12.787	21.617	374.9	4.288
		II	3.617	396	2.176	5.467	81.917	12.634	21.225	377.4	4.322
III		3.664	395	2.140	5.493	93.044	12.894	21.904	381.4	4.432	
IV		3.711	384	2.173	5.478	82.352	12.891	21.786	393.2	4.435	
V		3.810	377	2.123	5.539	82.776	12.878	20.937	390.4	4.446	
VI		3.895	373	2.152	5.568	82.099	—	—	396.9	4.473	

II. ΚΑΛΥΜΜΑ ΕΙΣ ΧΡΥΣΟΝ ΚΑΙ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑ

(εις εκατομμύρια)

	Γερμαν.		Βουλγ.	*Ην. πολ.	Γαλλία			Ίταλία			Ρουμανία			Μεγ. Βρ.	Γιουγκοσλ.		
	Χρυσός	*Απαιτ. Ξ.	Χρυσός	*Απαιτ. Ξ.	Χρυσός	Χρυσός	Απαιτήσεις Ξωωτερικού	Χρυσός	Απαιτήσεις Ξωωτερικού	Χρυσός	Απαιτήσεις Ξωωτερικού	Χρυσός	Απαιτήσεις Ξωωτερικού	Χρυσός	Χρυσός	*Απαιτ. Ξ.	
	Μάρκα		Λέβα	Δολ.	Φράγκα			Λιρέτται			Λέι			Λίρ.	Δηνάρ.		
1933																	
XII	386	9	1.545	—	4.323	77.098	16	1.143	7.092	1.773	305	6.673	3.222	251	191.7	1.795	111
1934																	
I	376	7	1.546	73	4.036	77.055	16	1.114	7.099	1.773	274	6.718	3.222	160	191.8	1.795	80
II	334	7	1.547	15	4.393	73.971	15	1.056	7.105	1.773	83	6.751	3.222	146	192.0	1.765	81
III	237	8	1.547	26	7.695	74.613	12	1.056	6.874	1.773	44	8.358	1.642	144	192.2	1.765	74
IV	205	7	1.547	9	7.756	75.756	14	1.052	6.840	1.773	40	8.392	1.642	210	192.1	1.762	100
V	130	6	1.547	(18)	7.779	77.466	14	1.080	6.667	1.773	35	8.415	1.642	143	192.1	1.766	102
VI	70	7	1.547	(39)	7.856	79.548	15	1.142	6.468	1.773	34	8.455	1.642	98	192.1	1.781	82
VII	75	3	1.547	(45)	7.930	80.252	15	1.141	6.362	1.773	37	8.476	1.642	22	192.2	1.792	104
VIII	75	4	1.547	(37)	7.978	82.037	13	1.069	6.343	1.773	37	8.514	1.642	130	192.3	1.813	98
IX	75	4	1.547	(45)	7.978	82.281	10	952	6.213	1.773	27	8.537	1.642	106	192.5	1.827	117
X	83	4	1.547	(63)	8.002	82.476	10	921	6.071	1.773	28	8.566	1.642	83	192.7	1.807	169
XI	79	4	1.547	(53)	8.132	82.097	9	951	5.840	1.773	26	8.594	1.642	87	192.7	1.822	161
XII	79	5	1.547	-48	8.238	82.124	11	952	5.811	1.773	72	8.643	1.642	91	192.8	1.785	121
1935																	
I	80	5	1.547	-65	8.391	82.014	10	952	5.822	1.773	82	8.704	1.642	91	193.1	1.251	33
II	80	5	1.547	-82	8.527	82.040	10	951	5.824	1.773	50	8.772	1.642	92	193.1	1.260	29
III	81	4	1.582	-43	8.567	82.635	10	1.007	5.825	1.773	52	8.819	1.642	91	193.1	1.266	44
IV	82	4	1.568	-67	8.710	80.933	9	1.056	5.827	1.773	54	8.861	1.642	91	193.1	1.282	62
V	82	4	1.583	-75	8.858	71.779	976	1.174	5.829	1.773	54	8.889	1.642	91	193.4	1.332	26
VI	86	4	1.583	-87	9.115	71.017	7	1.203	—	—	—	—	—	—	193.3	1.346	19

ΕΞΕΛΙΞΙΣ ΤΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΕΝΕΡ
ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ
κατὰ τὸ τετράμηνον

ΕΝΕΡ

		31 Δ/βρίου 1933	30 Ἀπριλίου 1935
1.	Χρυσὸς καὶ ἔξωτ. συνάλλαγμα	4.018.471.735.—	3.668.403.873.—
2.	Δάνεια Δημοσίου εἰς χρυσὸν	640.507.241.—	569.760.392.—
3.	Ἔτερον ἔξωτερ. συνάλλαγμα	2.007.649.—	827.808.—
4.	Κερματικά ἑλλην. νομίσματα	195.367.007.—	181.090.000.—
5.	Συνάλ. καὶ γραμμάτια ἔσωτ.	186.965.607.—	259.007.269.—
6.	Πιστώσεις	3.131.694.141.—	2.503.553.460.—
7.	Χρέος τοῦ Δημοσίου	2.714.111.162.—	2.714.111.162.—
8.	Ἐπενδύσεις	371.199.383.—	272.651.835.—
9.	Κτίρια Τραπεζῆς καὶ ἐγκατασ.	141.453.608.—	179.584.338.—
10.	Ἔτερα στοιχεῖα ἐνεργητικοῦ	676.282.716.—	960.713.391.—

ΠΑΘΗ

11.	Κεφάλαιον καταβεβλημένον	400.000.000.—	400.000.000.—
12.	Ἀποθεματικά	66.724.549.—	71.126.607.—
13.	Τμῆμα τακτικοῦ ἀποθεματικοῦ εἰς ἀντίκρουσμα ἀποσβεννυμένου μέρους τῆς ἐκ λίρ. Ἀγγλ. ζημίας (N. 5305)	30.000.000.—	30.000.000.—
14.	Τραπ. γραμμ. ἐν κυκλοφορίᾳ	5.448.848.600.—	5.663.739.100.—
15.	Ἔτεροι ὑποχρ. ὄψεως εἰς δρ.	5.423.756.865.—	3.761.212.019.—
16.	Καταθ. εἰς δρ. ὑπὸ προθεσμίαν	—	—
17.	Ἵποχρ. εἰς ἔξωτ. συνάλλαγμα	66.275.895.—	118.900.490.—
18.	Ἔτεροι ὑποχρεώσεις	642.454.343.—	1.264.725.314.—

ΓΗΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἀπριλίου — Ἰουνίου 1935

ΓΗΤΙΚΟΝ

31 Μαΐου 1935	30 Ἰουνίου 1935	31 Ἰουλίου 1935	Διαφορὰ μεταξύ Δ/βρίου 1933 καὶ Ἰουλίου 1935+ἦ—
3.602.684.806.—	3.526.976.354.—	3.493.800.000.—	—524.600.000.—
575.035.099.—	575.035.099.—	575.000.000.—	—65.500.000.—
994.317.—	1.251.911.—	1.600.000.—	—400.000.—
187.658.447.—	190.417.626.—	191.300.000.—	—4.000.000.—
272.830.847.—	271.552.689.—	280.100.000.—	+93.100.000.—
2.182.763.601.—	2.568.923.257.—	2.703.500.000.—	—428.100.000.—
2.714.111.162.—	2.714.111.162.—	2.714.100.000.—	—
272.959.832.—	272.959.832.—	273.000.000.—	—98.200.000.—
179.683.367.—	179.766.502.—	179.800.000.—	+38.300.000.—
1.044.976.198.—	981.501.303.—	874.900.000.—	+198.600.000.—

ΤΙΚΟΝ

400.000.000.—	400.000.000.—	400.000.000.—	—
71.126.607.—	71.126.607.—	71.100.000.—	+4.300.000.—
30.000.000.—	30.000.000.—	30.000.000.—	—
5.319.407.900.—	5.417.427.500.—	5.365.700.000.—	—83.100.000.—
3.772.952.870.—	3.920.216.776.—	3.953.900.000.—	—1.469.800.000.—
—	—	—	—
113.876.273.—	113.880.860.—	97.100.000.—	+30.800.000.—
1.325.334.030.—	1.329.843.995.—	1.369.300.000.—	+726.800.000.—

ΤΙΜΑΡΙΘΜΟΣ ΧΟΝΔΡΙΚΗΣ ΠΩΛΗΣΕΩΣ

	Ἑνωμένοι Πολιτεῖαι	Γαλλία	Ἰταλία	Μεγάλη Βρετανία	Γερμανία	Γιουγκο- σλαυτα 1	Βουλ- γαρία 2	Ἑλλάς
1913	100.0	100	100	100.0	100.0	— —	— —	100
1928	138.5	645	462	140.3	140.0	106.2	3.237	—
1929	136.5	627	446	136.5	137.2	100.6	3.447	1.811
1930	123.8	554	383	119.5	124.6	86.6	2.788	1.646
1931	104.6	502	328	104.2	110.0	72.9	2.332	1.471
1932	92.8	427	304	101.6	96.5	65.2	2.071	1.766
1933	94.5	398	280	100.9	93.3	64.4	1.821	1.997
1934 I	103.4	405	278	104.6	96.3	62.9	1.742	1.975
II	105.4	400	276	105.3	96.2	63.6	1.844	1.970
III	105.6	394	275	103.8	95.9	63.3	1.818	1.945
IV	105.0	387	275	102.8	95.8	63.0	1.816	1.936
V	105.6	381	274	102.4	96.2	64.1	1.858	1.928
VI	106.9	379	275	103.6	97.2	65.6	1.853	1.936
VII	106.4	374	273	103.4	98.9	62.8	1.891	1.956
VIII	109.5	371	275	105.5	100.1	51.1	1.937	1.984
IX	111.2	365	275	105.2	100.4	63.2	1.931	2.001
X	109.6	357	276	104.1	101.0	63.6	1.951	2.005
XI	109.6	356	277	104.1	101.2	62.7	1.910	1.994
XII	110.2	344	279	104.0	101.0	62.3	1.882	1.994
1935 I	112.9	350	280	—	101.1	64.4	1.902	1.996
II	113.9	343	282	—	100.9	63.9	1.895	1.986
III	113.6	335	289	—	100.7	63.0	1.891	1.998
IV	114.8	336	299	—	100.8	62.9	1.946	1.987
V	114.9	340	—	—	100.6	—	1.907	1.974
VI	113.0	330	—	—	—	63.9	—	—

1. Βάσις 100 τὸ 1926.

2. Βάσις 100 τὸ 1914.

ΕΠΙΣΗΜΟΣ ΠΡΟΞΟΦΛΗΤΙΚΟΣ ΤΟΚΟΣ

	Γερμα- νία	Βουλ- γαρία	Ἑν.Πο- λιτεῖαι	Γαλλία	Ἰταλία	Ρουμανία	Μεγάλη Βρεταν.	Γιουγκο- σλαυία	Ἑλλάς
1934 V	4	7	1.5	2.5	3	6	2	7	7
VI	4	7	1.5	2.5	3	6	2	7	7
VII	4	7	1.5	2.5	3	6	2	6.5	7
VIII	4	7	1.5	2.5	3	6	2	6.5	7
IX	4	7	1.5	2.5	3	6	2	6.5	7
X	4	7	1.5	2.5	3	6	2	6.5	7
XI	4	7	1.5	2.5	4	6	2	6.5	7
XII	4	7	1.5	2.5	4	4.5	2	6.5	7
1935 I	4	7	1.5	2.5	4	4.5	2	6.5	7
II	4	7	1.5	2.5	4	4.5	2	3	7
III	4	7	1.5	2.5	3.5	4.5	2	5	7
IV	4	7	1.5	2.5	3.5	4.5	2	5	7
V	4	7	1.5	6*	3.5	4.5	2	5	7
VI	4	7	1.5	5	3.5	4.5	2	5	7
15 VII	4	7	1.5	4	3.5	4.5	2	5	7

* Ἀπὸ τῆς 1 μέχρι τῆς 22 Μαΐου 2.5 0/0, ἀπὸ τῆς 23 μέχρι τῆς 25 3 0/0, ἀπὸ τῆς 26 μέχρι τῆς 27 4 0/0.